

Шестопалова Т.П.,
кандидат філологічних наук,
докторант кафедри теорії літератури
та компаративістики,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПТНИЙ ШАР “МІСТО” В ПОЛІ ТЕОРЕТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ Ю.ЛАВРІНЕНКА

Теоретичний контекст літературознавства передбачає для себе систему іманентних відношень, прямо пов'язаних зі станом культурної свідомості суспільства. В Україні, де завдання подолати стереотипи й комплекси, породжені радянським неоколоніальним минулим, стоїть усе ще гостро, соціокультурна реорганізація свідомості є однією з головних передумов нормального розвитку власної держави. Повертаючи очі до іншоматерикової україніки ХХ століття, ми отримуємо можливість розбудувувати концепцію вітчизняної науково-теоретичної думки з урахуванням модерної специфіки національного буття, що полягає в існуванні двох репрезентативних ліній новітньої української культури, прокреслених на мапах різних частин світу. Фокус же теоретичної свідомості, традиційно означуваної як категорії наднаціональної та надіндивідуальної за способом існування, відіграє роль адекватної інтегруючої позиції, з якої доречно розглядати в кожній з цих ліній двоєдину сутність, водночас усвідомлюючи, що культура не існує поза її суб'єктивними конкретизаціями, поза втілюючим щодо неї існуванням певної особистості.

М.Наєнко назвав Ю.Лавріненка в числі творців авторського українського літературознавства, репрезентованого працями І.Франка, Б.Лепкого, С.Єфремова, М.Зерова, Д.Чижевського, Ю.Шереха, та вкрай необхідного в ролі середовища “притоків живої думки” [10, 262]. У статті “Юрій Лавріненко в критиці” [11, 55-59]. М.Наєнко наголосив на *вдумливому* слові цього критика як перманентній ознаці його стилю [11, 59]. Ми б розгорнули цю лаконічну, але надзвичайно точну й не завважену попередніми дослідниками характеристику в напрямку осмислення екзистенційної присутності критика в його слові, присутності, яку, звертаючись до Блейка, зацентрував М.Мамардашвілі, говорячи, що “будь-яка ідея – це людина”, “ідея живе, ніби “нанесена” на фізичну, психічну й інші артикуляції людини” [8, 78]. Ж.Батай у рамках розроблюваної ним феноменологічної концепції так само вказував, що “розмірковувальна думка походить із людини, зв'язаної дією, вона впливає з її проєктів, вона розгортається як рефлексія над цими проєктами” [1, 91]. Зрештою, “щоб висловити свою думку, треба мати свою власну ідею” [1, 128]. Людина, ідея, думка, слово, людина – так, на нашу думку, слід прокреслити загальну спрямованість широкої праці про Ю.Лавріненка, вписуючи людину, носія особистісних інтелектуально-духовних та діяльнісних характеристик, до

парадигмального ряду теоретико-літературних “індефініцій” (М.Епштейн) нашого часу. Бо якщо нині визнавати, що “людські уявлення про природу і сутність художнього твору вже давно перевершили понятійні й категоріальні спромоги однієї філологічної галузі, давно [...] формуються на перетині різних гуманітарних і соціальних наук у таких несподіваних і рівновеликих конфігураціях, що випадає говорити про множинність теоретичних підходів і спостережень” [9, 517], то слід увести в простір теоретичної рефлексії й людську особистість, котра визначає собою появу й функціональні конфігурації всіх можливих теорій.

Це потребує вироблення та дефінітивного опису певного інтегруючого уявлення про текст, що будується на перетині розмаїтих і неунікних історичних, наукових, соціальних, культурно-мистецьких контекстів. Вважаємо, що поняття індивідуальної *свідомості* й *концепту*, обрані тут у якості аналітико-критичного інструментарію, актуалізують контекстну специфіку теорії літератури, яка прийшла на зміну “посттеорії” (близько 1966-1985), що принципово і безумовно вилучала досліджуваний літературний текст із будь-якого [...] контексту” [9, 517].

Метою цієї праці є розглянути роль міста в структурі концептів теоретичної свідомості Ю.Лавріненка з огляду на те, що саме місто в його конкретних історико-топографічних проекціях створило відповідний духовно-інтелектуальний простір літературознавчого мислення Ю.Лавріненка, зрештою, сформувало й самого Ю.Лавріненка як літературознавця. Попри те, що воно не зацентроване окремим проблемно-змістовим блоком доробку, місто відлунує принципів – ментальні та інтелектуально-духовні – горизонти розроблених критиком питань. На нашу думку, це становить істотний дослідницький інтерес, оскільки розуміння подібних імплікацій необхідне для створення повної картини здобутків Ю.Лавріненка. Саме тому доречно розглядати місто в якості концептуального компонента – культурно-історичного, націоментального, асоціативно-образного та ціннісно-оцінного шару *наскрізних* тем творчості цього вченого.

Уперше місто як естетико-культурна категорія зартикульоване критиком в одній із дебютних книжок “Василь Чумак” (1930 р.), коли він констатує присутність міської тенденції в українській літературі, як вона представлена народницькою прозою Панаса Мирного (“акумулятор усіх хворобливих явищ суспільства”), ранньомодерністськими та авангардистськими поезіями М.Вороного, Ярошенка, М.Семенка (відповідно “романтичні тумани” міста, брак “органів почуття” для сприйняття міста, “богем’ярське кафе й пустотливі шумні панелі”), водночас і її формально-змістову неповноту та компенсацію цієї останньої в поезіях В.Чумака. Тут місто означає “міцний класовий робітничий колектив, арену напруженої класової боротьби за нове життя. Тому не прокльонами, а теплим своїм ліризмом оббиває він [В.Чумак – ТШ.] місто” [3, 68]. На перший план виходить суб’єктивна смислова наповненість загальника “місто”, від якої залежить результат творчого акту.

Формування літературного смаку та культури висловлювання Ю.Лавріненка почалося в Умані під час навчання у “вищо-середній школі

садівництва” (у 1925 р. це був Інститут сільського господарства), де були зібрані усі класичні набутки людської думки. Проте окрему роль у житті літератора відіграв Харків, де йому відкрилися цілком нові ментальні та соціальні обрії. Мешкаючи в тодішній столиці України, Ю.Лавріненко усвідомлював цю даність як спосіб соціальної та інтелектуально-культурної реалізації, через що зайняв досить активну життєву позицію. Він навчається в ХІНО, згодом – в аспірантурі Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка АН УРСР, готує ряд виступів як учасник “Плугу”, працює в Книжковій палаті, друкує три невеличкі літературно-критичні портрети “першого призову” пролетарських письменників та багато іншого.

До Харківського університету Ю.Лавріненко вступив 1926 р, щоб “утекти від надмірної спеціалізації шкіл” [7, 7], проте безперечним було й бажання розбудувати в собі цілісну, інтелектуально зрілу особистість, готову представити себе світові в зрозумілих та відповідних його масштабам помислах. Промовистим у цьому сенсі виглядає ставлення Ю.Лавріненка до В.Каразина як засновника Харківського університету. Критик сприймає його як діяча й мислителя, що розбудовує не місцевий, “локальний” Харків, навіть не Слобожанщину, а відкритий світ, втілює власною ініціативою й громадянським сумлінням архетип “Нових Атен” України [7, 60-61]. Глибоко переконаний у власній правоті, уже в еміграції він написав “стислу документовану наукову розвідку” “Василь Каразин – архітект Відродження” [2], яка своєю концепцією виражає глобальні гуманістичні засяги самого автора, що формувалися й вигартовувалися в умансько-харківський період.

Імовірно, цими засягами можна частково пояснити факт уздійснення феномену величного університету виключно в лоні власної екзистенції, “у собі” (це дає особистості змогу бути погодженою із собою [15, 40]) на той час, коли він, за пізнішим висловом Ю.Лавріненка, “номінально зник” [7, 63] з мапи академічного світу, перетворившись на Інститут народної освіти, де брала гору не гуманітарно-наукова, а військово-муштрувальна політична сила.

Харків як університетське місто сформував інтелектуальні горизонти Лавріненка-літературознаця. Наукову атмосферу в ХІНО в цей драматичний період було збережено зусиллями знаменитих викладачів Ю.Лавріненка, серед яких були О.Білецький, Л.Булаховський, А.Шамрай, П.Ріттер, Н.Мірзу-Авакянц. Під час харківських університетських викладів О.Білецького сформувалася ідея одного з “наскрізних” дослідницьких сюжетів Лавріненкових праць – необарокової домінанти творчо-мистецької ментальності українців у XVIII – на поч. XX ст. [5, 134]. Також іще студентом він назавжди відкрив для себе поняття мистецької краси: “В курсі “теорії і методології” літератури капітальною була настанова Ол.Білецького на “Красу” як суверенну вартість у собі і не на окремі “ізми”, а на “справжню філософію творчості та основний матеріал для неї”. Справжні здобутки літератури являють собою не продукт запозичень чи спонтанних емоційних імпровізацій, а співпрацю почуття і розуму [підкр. Ю.Лавріненка]. Це було цікаво чути в часи, коли розспівані поети йшли за Сосюриним: “Вже налетіли хвилі, співай, співай, бо втримати не в силі що ллється через край”. Але теза Білецького звучала в

тодішньому заклику Хвильового в листах до молоді “учитись думати і почувати”. І тепер здається, це й було те основне, чого вчив мене Харків” [5, 134]. Вельми ілюстративним тут є факт інтуїтивного спохоплення літературознавцем феноменологічної ідеї розуму, зартикульованої М.Мамардашвілі як “безмежне почування”, – ідеї, яка буде розпрацьована Ю.Лавріненком в аспекті базової настанови для літературно-критичної діяльності.

Водночас Харків на межі 20-30-х рр. облаштовував усе більше ідеологічних кордонів для вільного мислення. Яскраво свідчить про це “Творчість Павла Тичини” – остання книжка з харківського критичного дебюту Ю.Лавріненка й перша серед його тичинознавчих студій. У її основі стоїть завдання “зрозуміти” поета свідомістю багатомільйонної аудиторії його читачів. Раніше А.Ніковський у книжці з промовистою назвою “Vita nova” (1919 р.) привів розуміння першої збірки П.Тичини до глибоко індивідуального, суб’єктивного акту, під час якого сприймаючій елітній свідомості відкривається формальна віртуозність поета, ціла “філософія ритму” нового життя, яку провіщує гра нового ж таки (“чудного”, то “мелодійного”, то “різкого”, “пронизливо високого” та “оксамитово низького”) інструмента – “соняшних кларнетів” [12, 64]. Ю.Лавріненко обирає для себе поставу професійно (філологічно) освіченого, але все ж одного з багатьох потенційних пролетарських читачів Тичининих віршів, носія колективних цінностей та ідейних переконань. Тим-то книжка справляє подвійне враження: ґрунтовного коментаря до формально закладних, незвичних для робітничого слуху поезій, який спрямовує їхнє розуміння в певному “правильному” напрямку, а водночас спроби прокреслити лінію індивідуальної еволюції творчої свідомості, що починається за межами політичного сьогодення, у “дрібнобуржуазному” минулому.

Сліду цього минулого не може позбутися ані сам критик (оскільки будує власну критичну концепцію через відштовхування від нього низкою риторичних засобів), ані поет у його (Ю.Лавріненка) висвітленні, бо, як відомо, “не існує обґрунтованого способу ізоляції минулого від теперішнього” [13, 38]. Такий *історичний* “вгляд” (Ю.Шерех), на жаль, не надає книжці бажаної критичної глибини, бо заздальгідь декларований класовий критерій осмислення та оцінки Тичининої поезії є маргінально-зовнішнім щодо її іманентних ідейно-естетичних сутностей, відтак, оперування ним більше затушовує специфічні риси письма, ніж об’єктивно розкриває їх. Успішні в критичному сенсі ідеї виглядають тут радше спонтанними виплесками інтуїтивного чуття до слова, властивого Ю.Лавріненку, а не результатом його послідовних аналітико-синтетичних зусиль. Так ми розцінюємо тезу про сцієнтичний характер поеми “В космічному оркестрі” – цілком не розгорнуту, у вторинному, зіпертому на слова В.Юринця, функціонуванні [6, 65-66], але й не позбавлену об’єктивного наукового сенсу та дослідницької перспективи [16].

Сам Ю.Лавріненко ставився до своєї праці з великою долею сентиментальності та щиро вважав її написання виправданим з історичної точки зору. На початку 70-х рр. він писав до канадського адресата (імовірно, до

С.Погорілого): “Не забувайте, що книжку писано й друкано 1930 року, зразу після “року великого перелому” (1929), в час початку масового терору чи геноциду української культури. Тому Володимир Коряк у ролі цензора-редактора з гнівом великим і криками на мене в його кабінеті, викреслив з мого манускрипту багато моєї власної фразеології і трохи вставив офіційної. Не нарікаю, а дякую йому за це, бо тим спас мене від певного розстрілу, хоч не від тюрми й каторги восьмирічної.

Зрештою книжечку таки приклали до моєї судової справи, по якій я дістав вісім років мук у тюрмі, концлагері і засланні.

В книзі про Тичину вдалось мені просунути, показати його незалежну історіософію та вказати на імпресіоністично-символістичний корінь (від Філянського). А позатим, це початківська робота незакінченого студента. Все ж сьогодні можна її передрукувати й на еміграції з мінімальним викресленням окремих фраз і, може, одного-двох абзаців. Юрій Лавріненко” [5, 154].

Не можна цілком погодитися з наведеними тут автокритичними рефлексіями, оскільки ідеологічна машкара, завуалювавши справжні думки критика (хоч і не вповні, про що свідчить долучення книжки до карної справи Ю.Лавріненка), водночас посутньо викривила їх так, що нині без Лавріненкових “вияснень”, як і в 70-і рр. минулого століття, вона виглядає нагромадженням паліативів, серед яких і сам критичний суб’єкт, а не лише читач, змушений по крихтах збирати своє інтелектуальне “я”, крізь призму якого й створювався літературний портрет великого поета. Наприклад, Ю.Лавріненко міркує про “ідеалізацію нації” (обдаровуючи обидва слова апріорі негативними конотаціями з огляду на актуальну небезпеку репресій) в “націоналістичній” та “шовіністичній” поемі “Золотий гомін” й пише з цього приводу: “Тичина виводить “українське коріння” не тільки за межі національно-громадського буття, не тільки за межі великої візантійсько-грецької культури, а взагалі за межі суспільства – у космос. Наші предки – сонцепоклонники, і це, мовляв, через них вриваються в золотий гомін нашого національного відродження могутні згуки соняшних кларнетів” [6, 30].

Для критика з добрим інтуїтивним відчуттям слова спокусливою виглядає бодай слабка можливість оприявнити міфологізм П.Тичини, який і справді є головним ключем до розуміння його власної поетичної системи в ранній творчості [16]. Водночас йому необхідно засудити “політичну несвідомість” митця, який оповив історичне життя українців серпанком містики й ідеалізму. Як показує наведена вище цитата (а ще краще цілий синтаксичний період, з якого вона взята в книжці), Лавріненкова компромісна позиція не дозволяє йому остаточно схилитися в жоден бік. Теза про міфологізм ані прийнята, ані заперечена, при ній відсутній адекватний дослідницький коментар. Якщо для читачів 1930 року її могло бути достатньо, аби взяти до уваги, що Тичина як поет багатогранніший за той його образ, що припускає жорстка ідеологічна догма в літературознавстві, то самого критика така подвійність втілення задуму призводила до необхідності утримувати в собі ніби два тексти: прописаний і поміркований. Як свідчать мемуари, думка у процесі її вербального втілення за редакторського втручання набувала невластивих їй на початку ідеологічних

підстав, а шлях до пізнання художнього предмета ставав цілковито прямолінійним та напередвизначеним.

Таким чином, навчаючись та працюючи в Харкові, Ю.Лавріненко здобув свій перший досвід роботи в літературній критиці, який, проте, імплікував ідею конфліктності, суперечливості екзистенційної ситуації мислення про літературну подію та її соціально-політичного контексту. Харків із його особливою функцією державного міста – столиці радянської України – надзвичайно потужно вплинув на формування та формулювання літературних поглядів Ю.Лавріненка. Соціологічна концепція літератури, що активно запроваджувалася в поточний літературний процес та висувалася в якості ідеального підходу до вивчення попередніх літературно-мистецьких здобутків, по суті, монополізувала право на літературний розмисел, відсікаючи від нього шляхом різкої критики чи розчиняючи у своїй основі не ізоморфні їй теоретичні ідеї та підходи (як це, приміром, сталося з формальним літературознавством).

Від 1935 р. Ю.Лавріненко надовго втратив можливість займатися літературною працею, відбуваючи покарання за свої наукові погляди в Норильлазі та на засланні в Кабардино-Балкарії колишнього СРСР. Він повернув її собі тільки у Львові, де опинився в кінці Другої світової війни, просуваючись із родиною до Західної Європи. Він згадував це місто як “гостинне”, “рідне”, “порівняно вільне й українське”; тут ще збереглася літературно-мистецька атмосфера, котрої так не вистачало всі роки ув’язнення та вимушеного перебування агрономом у Малій Кабарді. На запрошення Львівського літературно-мистецького клубу Ю.Лавріненко взяв участь у вечорі пам’яті М.Хвильового й виголосив про нього доповідь. На її підставі було зредаговано есе про творчі змагання й долю М.Хвильового для тижневика “Український Вісник” (автор не був певен саме цієї назви, але тут подаємо її як єдину згадану ним у фрагменті біографічних відомостей про публікацію цього часу) у Берліні на межі 1943-1944 рр.

Подальша динаміка літературно-критичної діяльності Ю.Лавріненка розгорталася в ДіПі таборах Західної Європи, а від 1950-го р. – у США, де родина критика обрала місцем свого постійного осідку Нью-Йорк.

Австрія й Німеччина відкрилися Ю.Лавріненку тими містами, в окіллі яких розташувалися табори для переміщених осіб. Ляндек, Зальцбург, Інсбрук, Мітенвальд, Новий Ульм – для українських утікачів-інтелігентів, серед яких був і Ю.Лавріненко, це були середовища культурної комунікації, де в інтересах українських громад започатковувалися видавництва, виходили періодики, організовувалося літературно-мистецьке життя українських громад. Сам Ю.Лавріненко брав участь у редагуванні журналів “Літаври” (Інсбург – Зальцбург), “Звено” та газети “Українські вісті” (Новий Ульм).

Нью-Йорк був останнім визначним містом на життєвому шляхові Ю.Лавріненка. У 50-х рр. ХХ ст. тут сформувалася потужна українська літературно-мистецька спільнота, а Ю.Лавріненко став одним із тих, хто генерував ідеї подальшого життя української культури на американському континенті та виконував колосальну частину культурницької праці. Організація

письменницької спілки “Слово”, редагування періодиків, постійне дописування матеріалів до багатьох видань, рецензування нових художніх творів, написання наукових праць з політичної історії, літератури, культурології, радіожурналістика – це найзагальніший перелік царин гуманітарної діяльності Ю.Лавріненка в цей час, зумовленої його перебуванням у мегаполісі світового масштабу.

Особливу від початку ауру цього міста, його головної частини – Мангетену – майстерно передав У.Самчук: “Історія цієї феноменальної концентрації людських зусиль разючо виняткова в історії людства [...]. Це повільне, послідовне опанування простору, це проникання у домени чогось ще незнаного, це бажання досягнути нові обрії, це справді туга, мрія й жадоба землі й земного хай навіть “раю”, але суворо накресленого мозолястою рукою людини” [14, 11].

Як “компроміс з мітом” (Самчук) Мангетен, на думку цього письменника, ніби проростав у душі кожного прибулого сюди з тим, щоб далі піднятися до неба разом із мріями людей. Ю.Лавріненко також пізнав цю містичну й мітичну силу міста, яке відкривало кожному емігрантові колосальний простір для реалізації саме своїх сподівань та прагнень. Поза тим він зрозумів і те, що “яким би універсальним не був міт еміграціонізму – він все-одно залишається мітом” (Ю.Лавріненко).

Розуміючи тут під мітом особливий стан свідомості, що відносить суб’єкта в простір його віри та ілюзій, можна сказати, що Ю.Лавріненко відчуває себе одночасно причетним і критично дистанційованим щодо цього феномену. Підпадаючи під вплив останнього, він обирає для себе неоромантичний (“романтико-вітаїстичний”) стиль мовлення про добу свого перебування в Україні, себе в цій добі (“Чорна пурга та інші спомини”, “Мій сад в Арктиці”, тема відродження, “зрубів й паростів” тощо). Усвідомлюючи ж риторичний характер очікування, породженого мітом, Ю.Лавріненко цілком у дусі “урбаністичного універсуму сучасності” [16, 256], тлумачить екзистенціалістський ключ української поезії “ньюйоркчанина” Ю.Тарнавського: “Перша вістка цього “герольда” – іде смерть! В ній нічого нового. Нове лише яскраве душуроздираюче відчуття тієї смерті. Але саме це важливе в наші часи, коли людина так звикла до смерті, що не помічає навіть власного умирання” (про збірку “Життя в місті. Поезії”, 1956 р.) [16, 256].

Інакше кажучи, місто зумовлює не тільки соціальні, але й психологічні, теоретичні, стильові особливості критичних текстів. Як штучно сконструйований людиною простір, воно великою мірою зумовлює відповідний вибір критичної проблематики, аналітичний фокус, концепцію письма, котрі, у свою чергу, імплікують специфічну атмосферу топосу, де створено текст. У цьому плані вартим уваги виглядає подальше розгортання теми міста в царині неоісторизму та екокритики.

Література

1. Батай Ж. Внутренний опыт / Пер. с франц., послесл. и коммент. С.Л.Фокина. – СПб: Аксиома, Мифрил, 1997. – 336 с.
2. Лавріненко Ю. Василь Каразин – архітект відродження (Матеріали і думки до 200-ліття з дня народження, 1773-1973). – Мюнхен: «Сучасність», 1975. – 191 с.
3. Лавріненко Ю. Василь Чумак. – Х.: Вид-во ВУРПС «Український робітник», 1930. – 77 с.
4. Лавріненко Ю. Зруб і парости. – Б.м.: Сучасність, 1971. – 331 с.
5. Лавріненко Ю. Мій сад в Арктиці // рукопис, що зберігається в родинному архіві М.Лавріненко та Л.Лавріненко-Зарицької.
6. Лавріненко Ю.Творчість Павла Тичини. – Х.: Вид-во «Український робітник», 1930. – 80 с.
7. Лавріненко Ю. Чорна пурга та інші спомини. – Б.м.: Сучасність, 1985. – 186 с.
8. Мамардашвили М. Эстетика мышления. – М.: «Московская школа политических исследований», 2000. – 416 с.
9. Моренець В. Післямова // Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ ст.... – К., 2008. – С. 516-521.
- 10.Наєнко М. Історія українського літературознавства: Підручник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. – 360 с.
- 11.Наєнко М. Юрій Лавріненко в критиці // Українське літературно-мистецьке відродження 20-х рр. ХХ ст.: Питання стилю, проблематики, поетики мови: Зб. праць Всеукраїнської наук. конф. 11-12 травня 2005 р. (До 100-річчя з дня народження Ю.Лавріненка) / Редкол.: В.Т.Поліщук та ін. – Черкаси: Брама-Україна, 2005. – 288 с.
- 12.Ніковський А. Vita Nova. Тичина П. Соняшні кларнети // Б.м., б.р.: Фототипічне перевидання збірки П.Тичини «Сонячні кларнети» (К.: «Сяйво», 1918 р.). – С. 64.
- 13.Саїд Е. Культура й імперіалізм. – К.: Критика, 2007. – 608 с.
- 14.Самчук У. Слідами піонерів. Епос української Америки. – Джерзі ситі-Нью Йорк: В-во «Свобода». – Б.р. – 270 с.
- 15.Фромм Э. Человек для себя. Иметь или быть? – Минск: Изд. В.П.Ильин, 1997. – 416 с.
- 16.Шестопалова Т. Міфологеми поезії Павла Тичини: спроба інтерпретації. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 198 с.

Анотація

Метою статті є розглянути роль міста в структурі концептів теоретичної свідомості Ю.Лавріненка. Феномен міста збирає в собі принципові – ментальні та інтелектуально-духовні – горизонти розроблюваних критиком питань. Саме тому доречно розглядати його в якості концептуального компонента – культурно-історичного, націоментального, асоціативно-образного та ціннісно-оцінного шару *наскрізних* тем творчості цього вченого. У статті акцентовано роль Харкова та Нью-Йорка в інтелектуальній діяльності Ю.Лавріненка.

Ключові слова: місто, концепт, свідомість, критика.

Аннотация

Цель статьи заключается в рассмотрении роли города в структуре концептов теоретического сознания Ю.Лавриненко. Феномен города собирает в себе принципиальные – ментальные и интеллектуально-духовные – горизонты разрабатываемых критиком вопросов. Поэтому видится целесообразным интерпретировать его как концептуальный компонент – культурно-исторический, нациоментальный, ассоциативно-образный и ценностно-оценочный слой сквозных тем творчества этого ученого. Статья акцентирует роль Харькова и Нью-Йорка в интеллектуальной деятельности Ю.Лавриненко.

Ключевые слова: город, концепт, сознание, критика.

Summary

The aim of the article is to examine the role of the city in the structure of the concepts of Lawrynenko's critical awareness. The phenomenon of a city comprises principle – mental and intellectual-spiritual – horizons of the questions, which the critic investigated. That's why there is a necessity to interpret "city" as concept component – cultural-historical, national-mental, imagine-associative and evaluative layer of Lawrynenko's main investigations theme.

In particular, the article stressed the role of Kharkiv and New York in the Lawrynenko's intellectual activity.

Keywords: city, concept, awareness, critic.